

Arkivsak 22/06131-1 - 21

Saksgang	Møtedato	Saksnr.
Kommunestyre	22.06.2022	
Formannskap	15.06.2022	

Årsmelding Orkland kommune 2021

Vedlegg:

Årsmelding Orkland kommune 2021

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret tar årsmelding 2021 til etterretning.

Saksopplysninger:

Årsregnskap og årsberetning for 2021 er lagt fram i egen sak. I tillegg er det utarbeidet en årsmelding som beskriver driften i 2021. Denne årsmeldingen legges nå fram til behandling.

Vurdering:

Fortsatt ikke et normalt år for drift

Vi er nå i 2022 inne i tredje driftsår for Orkland kommune. Pandemien har preget både 2020 og 2021, og Orkland har fortsatt ikke hatt et normalt driftsår. Det er imponerende å se at kommuneorganisasjon, til tross for langvarige og krevende rammebetingelser knyttet til kommunesammenslåing og pandemi, likevel har levert gode tjenester og tverrfaglige fellessatsinger. Vi har i all hovedsak levert i henhold til våre ambisiøse målsetninger. Ikke minst er det gledelig å se at Orkland som samfunn er i medvind, med et næringsliv i sterk utvikling. Vi ser også at vi begynner å se en spire av felles identitet som orklendinger.

Lista er lagt høyt for Orkland og hva vi ønsker å oppnå. Dette gjenspeiles i en ambisiøs samfunnsdel av kommuneplanen og planstrategi. Det har også i 2021 vært lagt ned et stort arbeid med å utarbeide temaplaner, som skal være vegkartene for hvordan vi skal lykkes med å nå våre mål. Vi har fortsatt mange pågående byggeprosjekt som vil bidra til enda bedre tjenester. Det er jobbet mye med styringssystemet og sammenhengen mellom de ulike styringsdokumentene, slik at det er en rød tråd i hvordan vi arbeider. Det er inspirerende å se at vi allerede nå leverer på de strategiske føringene i samfunnsdelen og vedtatte temaplaner. Dette blir ikke av seg selv. Det er en betydelig jobb som er lagt ned av ledere og ansatte. I tillegg har vi politikere som er lojale til målsetningene og styrende prinsipper.

«The Orkland Way» for hvordan vi driver en kommune må vi ta vare på. Fortsatt god styring vil være forutsetningen for at vi kan levere enda bedre tjenester, starte ytterligere satsinger og ha et økonomisk fundament som tillater nye investeringer.

Solid styring – mer enn et slagord

Solid styring ble etablert som et prinsipp tidlig i prosjektperioden for kommunesammenslåingen. Orkland hadde sterkt fokus på god økonomistyring gjennom forberedelsene til sammenslåingen. Dette har vi bygget videre på de to første driftsårene. Det har gjort at vi i stor grad har vært i forkant av utfordringene. Vi har skilt oss fra mange av de andre sammenslåingskommunene, som har opplevd manglende oversikt og underskudd i de første driftsårene. Det sterke fokuset på styring gir resultater – det viser denne årsmeldingen. God styring er premisset for gode tjenester og ønsket samfunnsutvikling.

Alt henger sammen med alt. Å ha målsetting om å være den beste næringskommunen i Trøndelag forplikter. Da må du ha kompetansen, kapasiteten og fleksibiliteten til å handle raskt og med kvalitet. Den sterke utviklingen til eksisterende næringsliv, og at vi tiltrekker oss stadig nye bedrifter og interessenter, viser at vi lykkes. Å være næringsvennlig har blitt kultur i Orkland – og vi ser at det gir resultater. Det har i løpet av de siste årene blitt etablert nærmere 500 nye arbeidsplasser i Orkland.

Resultatet gjør oss mer robust

Regnskapet for 2021 viser et netto driftsresultat på 93,6 millioner kroner. Det er et godt resultat. Netto driftsresultatet avgjør hvor mye vi kan sette av til fremtidige utgifter og investeringer etter at de faktiske utgiftene til drift, renter og avdrag er betalt. Det handler om hvor robuste vi er for framtida, slik at vi kan gjøre nødvendige tilpassinger av tjenestene i vårt eget tempo, at vi kan takle endringer i rammebetingelsene og har egenkapital for investeringer.

For en kommune er det viktigste at vi leverer gode tjenester og bidrar til ønsket samfunnsutvikling for Orkland og orklendingene. Gjennom denne årsmeldingen viser vi at vi evner både å levere gode tjenester, at vi bidrar til ønsket samfunnsutvikling og at vi har en god økonomi.

I tillegg til de økonomiske tallene har vi derfor lagt inn en del eksempler i egne faner (se etter lypærene) gjennom dokumentet på hva vi har fått til i 2021. Og det er mye!

Om vi ser på vedtatt handlingsplan 2021-2024 med budsjett for 2021, hadde Orkland kommune budsjettert med et netto driftsresultat på 10,3 millioner kroner for 2021, basert på handlingsreglene. Netto driftsresultat i regnskapet utgjør 5 prosent av kommunens driftsinntekter. Målet i økonomireglementet er 1,75 prosent.

Om vi bruker en privatperson som eksempel for å synliggjøre hva dette betyr, tilsvarer det at en person med en inntekt på 500 000 kroner kan sette av 25 000 kroner til fremtidige uforutsette utgifter og sparing. For en privatperson tillater dette ikke store utskielser, men er nødvendig for å ha en buffer for uforutsette utgifter og nødvendig sparing til fremtidige investeringer.

Høy investeringstakt

Inn i Orkland «arvet» kommunen en rekke investeringsprosjekt som var vedtatt av de tidligere kommunene: Nytt Folkehelsestenter med Orklandbadet, nytt helsetun i Meldal, Hamnahaugen helse- og omsorgssenter, ny brannstasjon på Orkanger, Mølnbukt barnehage, nye Lensvik skole og nye omsorgsboliger ved Snillfjord omsorgssenter. Det er viktig å huske at mange av disse investeringene ikke hadde vært mulig å gjennomføre uten kommunesammenslåingen, da de tidligere kommunene ikke ville klart å bære gjeldsbelastningen hvor for seg. Vi får rett og slett til mer sammen.

Målet er at samlet lånegjeld ikke skal utgjøre mer enn 100 prosent av brutto driftsinntekter. Per i dag ligger Orkland kommune på hele 138 prosent. Vi må ta på alvor at vi har en høy gjeldsbelastning. Det begrenser handlingsrommet for framtida. Solid styring blir derfor ekstremt viktig, både for å bære gjeldsbelastningen, men ikke minst for å skape rom for nye nødvendige investeringer.

Gjeldsbelastningen fikk redusert virkning i 2021, siden rentenivået fortsatt er lavt, og lavere enn vi hadde forutsatt i handlingsplan 2021-2024 med budsjett for 2021. Dette må vi forberede oss på vil endre seg. Det er varslet at renta over tid vil stige – det har konsekvenser. Vi lever samtidig i en uoversiktlig tid, hvor den internasjonale utviklingen har stor påvirkning. Dette har vi sett både gjennom pandemien og situasjonen i Ukraina. Verden har blitt mer uforutsigbar enn hva situasjonen var da vi gikk inn i Orkland i 2020. Det må vi ta høyde for.

Høyere skatteinngang enn forutsatt og lavere rente

I tillegg til sparte renteutgifter har høyere skatteinnngang enn forutsatt medvirket til resultatet. Ikke minst har vi god drift og en styringsmodell som begynner å sette seg. Lojale ledere og ansatte drifter tjenestene etter de rammene som ble gitt. Det som før var målsettinger og prinsipper er i ferd med å bli kultur – «sånn gjør vi det hos oss». En medvirkende faktor til resultatet er at pandemien har ført til at noen tjenester har hatt lavere aktivitet enn forutsatt, som gjør at vi har brukt mindre midler enn budsjettet. Til slutt har ekstra koronautgifter dekket noen av de ordinære stillingene våre.

Vi ser altså at det er en rød tråd i forklaringen til resultatet. Det er i hovedsak faktorer som vi ikke kan regne med eller forskuttere for fremtiden: Pandemien er i en avsluttende fase, vi kan ikke forvente en lignende renteutvikling eller skatteinntekter utover prognosene.

Det handler om å holde hodet kaldt og hjertet varmt når vi planlegger for framtida.

Fortsatt de samme utfordringene

Det viktigste er at året 2021 ikke har gitt oss nye utfordringer og at vi fortsatt sitter med styringen og handlingsrommet for selv å kunne tilpasse og utvikle fremtidige tjenester, satsinger og investeringer. Vi ser at situasjonen er en helt annen i mange andre kommuner. Dette resultatet endrer imidlertid ikke det uomtvistelige faktumet om at vi ikke har et bærekraftig tjeneste- og driftsnivå. Vi står ovenfor de samme utfordringene knyttet til å tilpasse tjenestene til demografi og utfordringer med befolkningsnedgang i distriktene. Fordelen med et positivt driftsresultat er at det bidrar til å gi oss tid til å gjøre nødvendige tilpassinger på en kontrollert og skikkelig måte, som ivaretar alle som blir berørt. I framtida må vi forberede oss på å få til mer med mindre ressurser.

Vi får til mer sammen

Det er gledelig at vi ser positiv befolkningsutvikling i 2021, men det er viktig å huske at dette var et år med flere ekstraordinære næringsetableringer og høy aktivitet. I tillegg har vi utfordringen med at befolkningsveksten er sentralisert, og at mange tettsteder i Orkland fortsatt opplever stagnasjon og befolkningsnedgang.

Befolkningsnedgangen i enkelte tettsteder er spesielt utfordrende knyttet til tjenestene og tjenestestrukturen. Det er en problemstilling vi må ta på alvor. De utfordringene som var i de tidligere kommunene knyttet til befolkningsutvikling, demografi og tjenestestruktur bærer vi med oss videre i Orkland kommune. Men gjennom de to første driftsårene har vi bevist at sammen er vi sterkere og at vi får til mer, enn hva vi gjorde hver for oss. Vi etterlever vår visjon om at det Orkland vi drømmer om for våre barn og unge, kan vi bare bygge sammen. Et godt eksempel på det er pandemien, og vi ser nå det samme knyttet til flyktnings situasjonen i Ukraina. Orklendingene er best når det gjelder som mest.

Da er det viktig at vi ivaretar og utvikler et forsvarlig fundament som gjør at vi kan legge til rette for at vi blir enda flere orklendinger, at de som bor her trives og at Orkland fortsatt kan utvikle seg i tråd med våre vedtatte målsettinger.

Tilrådingens økonomiske konsekvenser:

Skriv inn økonomiske konsekvenser her.

Konsekvenser for vedtatte målsettinger:

Skriv inn konsekvenser her.